

них пропозицій Київської області та інвестиційних паспортів міст і районів Київської області; забезпечується підготовка рекламно-презентаційної продукції щодо інвестиційного потенціалу Київської області; формуються бізнес пропозиції та бізнес-плани комунальним підприємствам та підприємцям Київської області; поширюється інформація щодо інвестиційних можливостей області у країнах, з регіонами яких Київською обласною державною адміністрацією укладені угоди про співробітництво, в посольствах України за кордоном; забезпечується розповсюдження інформації щодо укладених договорів про співробітництво між Київською областю та регіонами інших країн. Очікується, що виконання вищезазначених заходів у майбутньому дозволить забезпечити: зростання загального обсягу іноземних інвестицій в економіку Київської області до \$3,2 млрд.; зростання позитивного інвестиційного іміджу Київської області; налагодження нових ділових контактів з потенційними інвесторами; зростання обсягів виробництва продукції; створення умов для сталого розвитку регіону, підвищення рівня життя населення, подолання безробіття; підвищення обізнаності міжнародної економічної спільноти стосовно інвестиційного потенціалу Київської області; виконання соціальних програм; підвищення випуску експортно-орієнтованої продукції.

Висновки

Інвестиційні процеси в областях розвиваються у тісному взаємозв'язку із загальнодержавними тенденціями інвестування. Наразі існують основні ускладнюючі бар'єри для розвитку інвестиційної діяльності як в регіоні, так і в Україні в цілому. Ключовою перешкодою у збільшенні інвестицій залишається складна військова ситуація на сході країни. Важливими чинниками, що гальмують процеси залучення інвестицій, є: недосконалість та суперечливість законодавчої бази, яка регулює інвестування капіталу на території України та податкового законодавства; несвоєчасне повернення ПДВ та непрозорість механізму його повернення;

нерегулярність, а в деяких випадках відсутність взагалі, фінансування програм та заходів з провадження інвестиційної діяльності; відсутність страхування комерційних ризиків під час реалізації інвестиційних проектів; відсутність механізму стимулювання інноваційних проектів та рефінансування, необхідність удосконалення механізмів державно-приватного партнерства. Саме тому вважаємо, що для створення сприятливих умов щодо активізації та розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності слід здійснити такі кроки: провести роботу з визначення оптимальних територій для розміщення та розбудови промислових парків в кожній області України, а також сприяти поширенню інформації щодо удосконалення державної політики в інвестиційній сфері та стимулюванні інвестиційної діяльності пріоритетних галузей економіки.

Список використаних джерел

1. Череп О.Г. Формування інвестиційної політики з метою забезпечення конкурентоспроможності економіки держави / О.Г. Череп // Вісник Хмельницького національного університету – 2011. – №6, Т. 4. – С. 311–316.
2. Про інвестиційну діяльність: закон України від 18.09.91 №1561 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №47. – С. 646.
3. Статистичний бюлетень // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://kharkivoda.gov.ua/uk/document/index/type/89>
4. Обласні галузеві програми // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zhitomir-region.gov.ua>
5. Рівненська агенція із залучення інвестицій // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.investinrivne.org
6. 7 переваг області // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.investmap.rv.ua
7. Проект Програми соціально-економічного та культурного розвитку Київської області на 2015 рік // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.kyiv-obl.gov.ua/sotsialno_ekonomichnij_rozvitok
8. Програма залучення іноземних інвестицій та поліпшення інвестиційного клімату в Київській області на 2013–2015 роки // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.invest-koda.org.ua

М.С. ШКОДА,

аспірант, Національна академія управління, ст. викладач
ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Київська Гуманітарна Академія»

Особливості державного стимулювання інноваційних процесів в Україні

У статті розглядається розробка системи ключових показників розвитку економіки в довгостроковій перспективі, що дозволяє сформулювати в суспільстві, бізнес-колах і державних органах влади правильну мотивацію та розуміння кінцевих результатів державної інноваційної політики.

Ключові слова: інноваційна діяльність, державне регулювання, регуляторна політика.

М.С. ШКОДА,

аспірант, Национальная академия управления, ст. преподаватель
АО «Высшее учебное заведение «Киевская Гуманитарная Академия»

Особенности государственного стимулирования инновационных процессов в Украине

В статье рассматривается разработка системы ключевых показателей развития экономики в долгосрочной перспективе, что позволяет сформировать в обществе, бизнес-кругах и государственных органах власти правильную мотивацию и понимание конечных результатов государственной инновационной политики.

Ключевые слова: инновационная деятельность, государственное регулирование, регуляторная политика.

Features of stimulation of innovative processes in Ukraine

The article deals with the development of a system of key indicators of the economy in the long term, allowing generate in society, business community and public authorities the right motivation and understanding outcomes of public innovation policy.

Keywords: innovation, government regulation, regulatory policy.

Постановка проблеми. Забезпечення стійкого розвитку національної економіки в умовах всеохоплюючої глобалізації можливе лише на інноваційній основі, що передбачає розробку та комерціалізацію високих технологій, нових матеріалів, виробництво новітньої продукції, формування висококваліфікованих людських ресурсів тощо. Світовий та вітчизняний досвід показує, що формування інноваційного розвитку може бути здійснено як з використанням переважно ринкових механізмів, що мало місце, наприклад, у США, так і на основі системи державного регулювання, яка набула поширення в країнах Європейського Союзу. Слабкий рівень розвитку ринкових інститутів в нашій країні, в силу занадто короткого терміну їх існування, практично не залишає інших можливостей формування інноваційної економіки, крім побудови якісної системи державного регулювання.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемам формування інноваційної системи розвитку та вдосконалення державної інноваційної політики присвячені дослідження провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких К. Алексеева [1], Ю. Атаманова [2], Д. Ворона [3], Б. Гриньов [5], П. Микитюк [12], А. Нікіфоров [6], С. Чистов [6].

Незважаючи на те що накопичено значний досвід дослідження різних аспектів державної інноваційної політики, питання її стимулювання з боку органів державної влади залишається актуальним і недостатньо вивченим.

Мета статті – дослідити систему заходів щодо активізації державної інноваційної політики з метою підвищення конкурентоспроможності країни в глобальному економічному просторі.

Виклад основного матеріалу. Необхідно зазначити, що економічне становище України на зовнішньому ринку існує дозему конкурентоспроможність національних підприємств. Для активізації конкурентоспроможності продукції державі необхідно стати ініціативним членом світового ринку технологій. Україна поки що не є високотехнологічною країною, тому саме формування та піднесення науково-технічних можливостей є рушійним фактором виходу з кризи. Діяльність самих підприємств у сфері інновацій має бути заснована на міжгалузевому технологічному обміні, державному фінансуванні, венчурному інвестуванні в нові прогресивні розробки.

Крім того, найважливішу роль у стимулюванні інноваційної діяльності з боку держави відіграє формування сприятливого інноваційного клімату в економіці та інфраструктурі забезпечення досліджень і розробок, включаючи національні служби науково-технічної інформації, патентування та ліцензування, стандартизації, сертифікації, статистики; аналітичні центри для вивчення зарубіжного досвіду, підготовки прогнозів науково-технічного розвитку та формування на їх основі системи національних наукових пріоритетів у забезпеченні інформацією осіб, які приймають рішення; оцінка можливих негативних наслідків інновацій. Стимулювання інноваційної діяльності з боку держави підрозділяється на два види (табл. 1).

Для створення інноваційного механізму необхідно майже з нуля вибудувати інноваційну інфраструктуру, під якою ми розуміємо систему інститутів, що забезпечують прискорене проходження всіх стадій інноваційного продукту: від зародження ідеї до масового виробництва. Крім того, має бути створена законодавча база, стимулююча впровадження інновацій в реальному секторі економіки.

Тоді національні компанії зможуть масово впроваджувати й адаптувати новітні методи виробництва, підвищуючи свою конкурентоспроможність і, як наслідок, виходити на світовий ринок високотехнологічної продукції, яка перевершує за своїми параметрами аналоги зарубіжних.

У рамках реалізації ДІП може використовуватися технологічна платформа як комунікаційний інструмент, спрямований на активізацію зусиль зі створення перспективних комерційних технологій, нових продуктів (послуг), на залучення додаткових ресурсів для проведення досліджень і розробок на основі участі всіх зацікавлених сторін (бізнесу, науки, держави, суспільства), вдосконалення нормативно-правової бази в галузі науково-технологічного, інноваційного розвитку [8].

Також серед методів державно-інноваційної політики виділимо такі:

- Пряма підтримка державою вітчизняного виробника.
- Створення сучасних високотехнологічних підприємств у державній власності або на умовах приватно-державного партнерства, їх просування на міжнародний рівень та можливий продаж.
- Визначення пріоритетних напрямів державної промислової політики та їхнє пряме фінансування з бюджету. У цьо-

Таблиця 1. Способи стимулювання інноваційної діяльності на державному рівні*

Способи стимулювання інноваційної діяльності	Характеристика
Пряме державне стимулювання НДДКР	Розподіл державних ресурсів (замовлень, грантів, кредитів) між різними сферами наукових досліджень та розробок в залежності від структури державних наукових пріоритетів, виконання досліджень у державних наукових центрах
Непряме державне стимулювання науки	Освоєння досягнень науки у державному та приватному секторах господарства за допомогою податкової, амортизаційної, антимонопольної, патентної, зовнішньоторговельної політики та насамперед шляхом підтримки малого бізнесу

Розроблено за [6].

му випадку політика ціноутворення не повинна віддаватися на відкуп ринку і бізнес-структурам. Участь держави в дефініції ціни на продукцію, випущену за рахунок бюджетних коштів.

Однак фундаментальною проблемою є питання кваліфікованих кадрів. Роздавання держвласності так званим ефективним управлінцям привела в кінцевому підсумку до руйнування наукомісткої промисловості країни. За часи незалежності у країні практично не створювалися високотехнологічні підприємства, конкурентоспроможні на світовому ринку. Навіть новостворені компанії з державною участю, орієнтовані на випуск наукомісткої продукції, найчастіше досі використовують потенціал промисловості СРСР.

Серед критеріїв, що враховуються при відборі інноваційних проектів, можна виділити такі [9]:

- проект повинен мати відношення до національних пріоритетів в галузі науки і технології (S& T) та інноваційної сфери (ці пріоритети змінюються кожні п'ять років Верховною Радою України);
- проект повинен бути спрямований на практичну реалізацію модерних, високотехнологічних та енергозберігаючих технологій, випуск конкурентоспроможної продукції;
- фінансові показники проекту мають бути обґрунтовані, документація повинна відповідати технічним, екологічним та соціальним стандартам України;
- технічні характеристики нового продукту повинні відповідати національним та світовим стандартам;
- заздалегідь повинні бути вирішені питання юридичного захисту і підтримки продукту або технології;
- фінансовий, правовий статус, а також «запас міцності» підприємства при реалізації окремого проекту повинен відповідати критеріям прийнятності та реалізації проекту.

Спеціальна Міжвідомча комісія, яка нараховує співробітників різних організацій і міністерств повинна відповідати за відбір проектів, зобов'язана мати підвідділи, що відповідають за різні галузі економіки (машинобудування, сільське господарство, легка промисловість тощо). Якщо проект здійснюється в рамках одного міністерства або агентства, можливе формування комісії представниками конкретного міністерства чи відомства для розгляду проекту. Конкурс є відкритим, стартує після оголошення в Інтернеті і в засобах масо-

вої інформації (в спеціалізованих журналах). Умови конкурсу мають бути оголошені задовго до встановленого терміну міністерствами, відповідальними за програми за профілем їх діяльності. Наприклад, Міністерство інфраструктури України відповідає за модернізацію залізничної системи, програма модернізації може включати в себе кілька проектів, спрямованих на створення нового обладнання, товару або послуги. Наприклад, Міністерство інфраструктури України має спільно з Міністерством економічного розвитку і торгівлі здійснювати координацію даного проекту.

Формально конкурс на фінансування інноваційних проектів є безкоштовним і відкритим, проте насправді часто перемажець визначений ще до початку конкурсу та інші учасники створюють видимий ефект конкурентної боротьби. Якщо у проекті визначені ключові показники ефективності, результати реалізації проекту співвідносяться із спочатку заданими показниками. Дуже часто цілі інноваційного проекту чітко невизначені, крім того, не всі проекти мають достатній бюджет для досягнення визначених цілей, що досить часто є причиною відсутності досягнення поставлених завдань по закінченні реалізації проекту.

Суттєве значення для осмислення державної інноваційної політики в Україні є процес селекції інноваційних проектів для надання підтримки та виділення фінансування. В даний час відсутня пряма підтримка з боку держави і R&D організацій, що здійснюють інноваційну діяльність, але їхні окремі інноваційні проекти можуть претендувати на різні форми державної підтримки, відбір яких відбувається на конкурсній основі. Ця ситуація різко контрастує з підтримкою R&D, де держава надає основний обсяг фінансування для організацій у рамках різних грантів, а не на конкурсній основі. Узагальнивши позитивні і негативні сторони національної інноваційної політики України за останні роки, можна представити їх у вигляді SWOT-аналізу (табл. 2).

Інноваційні проекти відбираються на підставі Закону «Про наукову і науково-технічну експертизу» [9], який визначає правові, організаційні та фінансові основи експертної діяльності в науково-технічній сфері, а також загальні основи і принципи регулювання суспільних відносин у сфері організації та проведення наукової і науково-технічної експертизи

Таблиця 2. SWOT-аналіз інноваційної політики України

Сильні сторони	Слабкі сторони
частково зберігся науковий потенціал, наявність певних напрацювань, кваліфіковані фахівці з вищою освітою, ряд R&D організацій, володіє інноваційним потенціалом; відбувається становлення інфраструктури інноваційної діяльності (технопарки, бізнес-інкубатори та інших елементів інноваційної інфраструктури); розповсюдження інформаційних технологій; підготовка, розгляд і прийняття законів та інших законодавчих актів, що регулюють інноваційну діяльність (особливо в галузі захисту прав інтелектуальної власності)	низький попит на інновації в промисловості (низька частка інтелектуальної ренти в продукції); відсутність спеціалізованих позабюджетних коштів, спрямованих на підтримку інноваційної діяльності; обмежена кількість джерел інвестиційних ресурсів для фінансування інноваційної діяльності на конкурсній основі; низька якість бізнес-середовища, адміністративні та фінансові бар'єри для малого бізнесу, в тому числі й інноваційного; протиріччя нормативних актів і законів, в законодавстві бідно представлені кількісні показники інноваційного розвитку і заходи для його активізації
Можливості	Загрози
можливості розвитку інноваційних підприємств у секторі малого та середнього бізнесу як на території України, так і з взаємодією з країнами ЄС; розширення ЄС і зростання цін – умови для передачі виробничих потужностей в Україну з країн Західної Європи	збереження в народному господарстві ресурсномістких галузях та консервація технологічної відсталості; відсутність політичного консенсусу з питань модернізації та інноваційного розвитку, що обумовлює нестабільні умови для інноваційної діяльності

Авторська розробка.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

з метою забезпечення наукового обґрунтування структури та змісту пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, науково-технічних, соціально-економічних, екологічних програм і проектів, визначення напрямів науково-технічної діяльності, аналізу та оцінки ефективності використання науково-технічного потенціалу, результатів досліджень.

Висновки

Таким чином, первинною метою модернізації є об'єднання суспільства шляхом взаємодії держави, бізнесу, населення, ЗМІ, громадських організацій для розробки єдиної ідеологічної концепції інноваційного розвитку, де будуть відображені економічні, соціальні, політичні та культурні можливості держави, а також потенційні вигоди, які може отримати країна від проведення структурних перетворень.

Визначення чітких завдань розвитку економіки, що відповідають умовам сучасного етапу. За роки ринкових реформ державні органи влади, наукове та експертне співтовариство розглядали різні сценарії соціально-економічного розвитку, проте ні один не був успішно реалізований.

Таким чином, визначальною метою інноваційного розвитку має стати розробка системи ключових показників розвитку економіки в довгостроковій перспективі, що дозволяє сформувати в суспільстві, бізнес-колах і державних органах влади правильну мотивацію і розуміння кінцевих результатів державної ІП, а також банальну віру в успіх.

Список використаних джерел

1. Алексеева К.А. Удосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання інноваційної діяльності // Економіка та держава. – 2008. – №9 – С. 30–35.
2. Атаманова Ю.Є. Основні проблеми системного господарсько-правового регулювання відносин в інноваційній сфері: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук: спец. 12.00.04 «Гос-

подарське право; Господарсько-процесуальне право» / Ю.Є. Атаманова; Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2009. – 38 с.

3. Ворона Д.М. Формування та реалізація державної інноваційної політики: галузевий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.02 «Механізми державного регулювання» / Д.М. Ворона; Донецький державний університет управління. – Запоріжжя, 2008. – 23 с.

4. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003, №18, №19–20, №21–22, ст. 144.

5. Гринев Б.В. Інноватика: учеб. пособие / Б.В. Гринев, В.А. Гусев. – Х.: ИСМА, 2010. – 352 с.

6. Державне регулювання економіки [Текст]: навч. посібник / [С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Г.Ф. Куценко та ін.]. – Вид. 2-ге, доопрац. і доп. – К.: КНЕУ, 2005. – 440 с.

7. Закон України «Про інвестиційну діяльність» // Відомості Верховної Ради. – 1991, №47, ст. 646.

8. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Відомості Верховної Ради. 1992, №12, ст. 165.

9. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» Відомості Верховної Ради. – 1995, №9, ст. 56.

10. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» // Відомості Верховної Ради України. – 1999, №40, ст. 363.

11. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002, № 40-IV // www.zakon.rada.gov.ua Глобальні та національні проблеми економіки 189.

12. Микитюк П.П. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств: монографія / П.П. Микитюк. – Тернопіль: Тернограф, 2009. – 304 с.

13. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізації та викликів [Електрон. ресурс] // Режим доступу: <http://www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr.doc>